

Redaguota: 1992.12.10
Neteko galios 1992 11 02

Pakeitimai:

1. Parlamentas, Įstatymas
Nr. 1-34, priimtas 90.03.17, Žin., 1990, Nr. 9-245
2. Parlamentas, Įstatymas
Nr. 1-89, priimtas 90.03.29, Žin., 1990, Nr. 11-333
3. Parlamentas, Įstatymas
Nr. 1-419, priimtas 90.07.27, Žin., 1990, Nr. 23-556
4. Parlamentas, Įstatymas
Nr. 1-544, priimtas 90.09.11, Žin., 1990, Nr. 27-637
5. Parlamentas, Įstatymas
Nr. 1-546, priimtas 90.09.11, Žin., 1990, Nr. 27-639
6. Parlamentas, Įstatymas
Nr. 1-548, priimtas 90.09.11, Žin., 1990, Nr. 27-641
7. Parlamentas, Įstatymas
Nr. 1-550, priimtas 90.09.11, Žin., 1990, Nr. 27-643
8. Parlamentas, Įstatymas
Nr. 1-552, priimtas 90.09.11, Žin., 1990, Nr. 27-645
9. Parlamentas, Įstatymas
Nr. 1-554, priimtas 90.09.11, Žin., 1990, Nr. 27-647
10. Parlamentas, Įstatymas
Nr. 1-556, priimtas 90.09.11, Žin., 1990, Nr. 27-649
11. Parlamentas, Įstatymas
Nr. 1-558, priimtas 90.09.11, Žin., 1990, Nr. 27-651
12. Parlamentas, Įstatymas
Nr. 1-560, priimtas 90.09.11, Žin., 1990, Nr. 27-653
13. Parlamentas, Įstatymas
Nr. 1-692, priimtas 90.10.23, Žin., 1990, Nr. 31-752
14. Parlamentas, Įstatymas
Nr. 1-918, priimtas 91.01.08, Žin., 1991, Nr. 2-42
15. Parlamentas, Įstatymas
Nr. 1-1113, priimtas 91.02.28, Žin., 1991, Nr. 8-227
16. Parlamentas, Įstatymas
Nr. 1-1625, priimtas 91.07.30, Žin., 1991, Nr. 23-596
17. Parlamentas, Įstatymas
Nr. 1-1773, priimtas 91.09.10, Žin., 1991, Nr. 27-733
18. Parlamentas, Įstatymas
Nr. 1-2077, priimtas 91.12.10, Žin., 1991, Nr. 36-980
19. Parlamentas, Įstatymas

Nr. 1-2211, priimtas 92.01.16, Žin., 1992, Nr. 3-42

20. Parlamentas, Įstatymas

Nr. 1-2304, priimtas 92.02.11, Žin., 1992, Nr. 7-154

21. Parlamentas, Įstatymas

Nr. 1-2719, priimtas 92.07.07, Žin., 1992, Nr. 22-634

*** Pabaiga ***

LIETUVOS RESPUBLIKOS LAIKINASIS PAGRINDINIS ĮSTATYMAS

1 s k i r s n i s

BENDRIEJI NUOSTATAI

1 straipsnis. Lietuvos Respublika yra suvereni demokratinė Valstybė, išreiškianti Lietuvos liaudies bendrą valią bei interesus.

2 straipsnis. Suvereni Valstybės valdžia priklauso Lietuvos liaudžiai. Liaudis savo suvereninę galią laisvai išreiškia per įstatymų sumanymo iniciatyvą, deputatų rinkimus, piliečių arba deputatų balsavimą konstituciniais klausimais ir demokratišką referendumą. Niekas negali varžyti šios galios ar jos pasisavinti.

Lietuvos Respublikos piliečiai turi teisę priešintis bet kam, kas prievarta kėsina į Lietuvos valstybės suverenumą ir vientisumą.

Valstybinę valdžią Lietuvoje vykdo Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba, Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir Teismas.

Pakeitimai:1-1113;1991.02.28;Žin.,1991,Nr.8-227

3 straipsnis. Svarbiausi Lietuvos valstybinio bei visuomeninio gyvenimo klausimai pateikiami visuomenės svarstymui, taip pat sprendžiami referendumu.

Referendumą skelbia Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba savo iniciatyva arba kai to reikalauja trys šimtai tūkstančių rinkimų teisę turinčių Lietuvos piliečių.

Svarbiausių valstybinio gyvenimo klausimų pateikimo visuomenės svarstymui ir referendumo vykdymo tvarką nustato įstatymai.

Pakeitimai:1-692;1990.10.23;Žin.,1990,Nr.31-752

4 straipsnis. Lietuvos Respublikos teritorija yra vientisa ir nedaloma, jos sienos gali būti keičiamos tik tarptautine sutartimi, ją ratifikavus Lietuvos Aukščiausiojai Tarybai 4/5 visu deputatų balsų.

5 straipsnis. Partijos, visuomeninės organizacijos ir visuomeniniai judėjimai steigiami įstatymų nustatyta tvarka ir veikia Lietuvos Respublikos Laikinojo Pagrindinio Įstatymo bei įstatymų ribose.

6 straipsnis. Politinės, profesinės, jaunimo, moterų,

veteranų, kooperatinės, visuomeninės organizacijos ir visuomeniniai judėjimai, kūrybinės sąjungos ir mokslo draugijos sutinkamai su savo įstatų bei programų uždaviniais dalyvauja tvarkant valstybinius ir visuomeninius reikalus, sprendžiant politinius, ūkinius ir socialinius klausimus.

7 straipsnis. Valstybinė Lietuvos Respublikos kalba yra lietuvių kalba.

Lietuvos Respublika užtikrina lietuvių kalbos vartojimą Valstybės ir visuomenės organų veikloje, švietimo, kultūros, mokslo, gamybos ir kitose įstaigose, įmonėse bei organizacijose, Valstybės rūpinimasi visapusišku lietuvių kalbos ugdymu ir mokymu. Sudaromos sąlygos vartoti ir ugdyti tautinių bendrijų kalbas.

8 straipsnis. Krašto apsaugą reglamentuoja įstatymas. Karo propaganda Lietuvos Respublikoje draudžiama.

9 straipsnis. Lietuvos Respublikos valstybinis Herbas yra baltas Vytis raudoname lauke.

10 straipsnis. Lietuvos Respublikos valstybinė vėliava yra tautinė vėliava, kurią sudaro audeklas, susidedantis iš trijų lygių horizontalių juostų: viršutinės - geltonos, vidurinės - žalios, žemutinės - raudonos. Vėliavos pločio ir ilgio santykis - 1:2.

11 straipsnis. Lietuvos Respublikos valstybinis Himnas - V.Kudirkos "Tautiška giesmė"

12 straipsnis. Lietuvos Respublikos sostinė yra Vilniaus miestas, ilgaamžė istorinė Lietuvos sostinė.

2 s k i r s n i s

LIETUVOS PILIETYBĖ

13 straipsnis. Lietuvos pilietybės turinį, įgijimo bei netekimo sąlygas ir tvarką nustato Lietuvos pilietybės įstatymas.

Lietuvos pilietis paprastai negali būti kartu ir kitos valstybės piliečiu.

Lietuvos piliečius už Lietuvos Respublikos ribų gina ir globoja Lietuvos Valstybė.

Imigraciją į Lietuvos Respubliką reguliuoja įstatymas.

14 straipsnis. Lietuvos piliečiai yra lygūs prieš įstatymą nepriklausomai nuo rasės, lyties, kilmės, socialinės ir turtinės padėties, visuomeninių pažiūrų, religijos ir tautybės.

Lietuvos piliečių lygiateisiškumas užtikrinamas visose ekonominio, politinio, socialinio ir kultūrinio gyvenimo srityse.

15 straipsnis. Moteris ir vyras Lietuvoje turi lygias teises.

Šių teisių įgyvendinimą užtikrina moterims suteiktos lygios teisės su vyrais, galimybės įgyti mokslą ir profesinį parengimą, dirbti, gauti atlyginimą už darbą ir būti paaukštintoms darbe, dalyvauti visuomeninėje, politinėje ir kultūrinėje veikloje, taip pat specialios moterų darbo ir sveikatos apsaugos priemonės.

Motinstė ir šeima yra ypatingoje Valstybės globoje. Įstatymai numato motinstės ir vaikų teisių gynimą, materialinį ir moralinį rėmimą, įskaitant apmokamų atostogų, lengvatų teikimą nėščioms moterims, daugiavaikėms šeimoms ir motinoms, kūdikių

gimimo pašalpas, darbo laiko trumpinimą dirbančioms motinoms, turinčioms mažamečių vaikų.

Motinių, kurios namuose augina ir auklėja du ar daugiau vaikų, darbas pripažįstamas visuomenei reikšminga veikla ir atlyginamas įstatymų numatyta tvarka.

16 straipsnis. Įvairių rasių ir tautybių Lietuvos piliečiai turi lygias teises. Bet koks tiesioginis ar netiesioginis Lietuvos piliečių teisių apribojimas, tiesioginių ar netiesioginių pranašumų pagal kilmę, visuomenines pažiūras, tikėjimą ar tautybę nustatymas, piliečio žeminimas pagal šiuos požymius kaip ir visokia rasinio ar nacionalinio išimtinumo, nesantaikos ar niekinimo propaganda yra baudžiama pagal įstatymą.

17 straipsnis. Užsienio piliečiams ir asmenims be pilietybės Lietuvos Respublikoje garantuojamos įstatymo numatytos teisės ir laisvės, tarp jų teisė kreiptis į teismą ir kitokius valstybinius organus ginti jiems priklausančias asmenines, turtines, šeimynines ir kitokias teises.

Lietuvos teritorijoje esantys užsienio piliečiai ir asmenys be pilietybės privalo laikytis Lietuvos Laikinojo Pagrindinio Įstatymo ir kitų Lietuvos Respublikos įstatymų.

3 s k i r s n i s

PAGRINDINĖS LIETUVOS PILIEČIŲ TEISĖS, LAISVĖS IR PAREIGOS

18 straipsnis. Lietuvos piliečiai turi teisę gauti darbą, apmokamą pagal jo kiekį ir kokybę, ir ne mažiau už Valstybės nustatytą minimalų dydį, taip pat teisę pasirinkti profesiją, užsiėmimo rūšį ar darbą pagal pašaukimą, sugebėjimus, profesinį pasirengimą, išsilavinimą ir atsižvelgiant į visuomenės poreikius.

19 straipsnis. Lietuvos piliečiai turi teisę į poilsį. Šią teisę užtikrina ne ilgesnė kaip 40 valandų darbo savaitė, kasmetinės apmokamos atostogos, poilsio dienų suteikimas kiekvieną savaitę, taip pat kultūros, švietimo ir sveikatos įstaigų, masinio sporto, kūno kultūros ir turizmo plėtojimas, galimybių poilsiui gyvenamojoje vietoje ir kitų sąlygų racionaliai leisti laisvalaikį sudarymas.

Kolūkiečių darbo laiko ir poilsio trukmę reguliuoja kolūkiai.

Pakeitimai:1-544;1990.09.11;Žin.,1990,Nr.27-637

20 straipsnis. Lietuvos piliečiai turi teisę į sveikatos apsaugą. Šią teisę užtikrina nemokama kvalifikuota medicinos pagalba, kurią teikia valstybinės sveikatos apsaugos įstaigos; piliečių gydymo ir sveikatos stiprinimo įstaigų tinklo plėtimas; saugumo technikos ir gamybinės sanitarijos vystymas bei tobulinimas; plačiai įgyvendinamos profilaktinės priemonės; ypatingas rūpinimasis augančios kartos sveikata, įskaitant vaikų darbo, nesusijusio su mokymu ir darbinio auklėjimu, uždraudimą; plėtojami moksliniai tyrimai, kuriais siekiama užkirsti kelią ligoms ir mažinti sergamumą, užtikrinti ilgą aktyvų piliečių gyvenimą.

Kiekvienas Lietuvos pilietis turi teisę į sveiką gamtinę ir gyvenamąją aplinką.

21 straipsnis. Lietuvos piliečiai turi teisę į materialinį aprūpinimą senatvėje, ligos atveju, visiškai arba iš dalies netekę darbingumo, taip pat netekę maitintojo. Šią teisę garantuoja darbininkų, tarnautojų ir kolūkiečių socialinis draudimas, laikino nedarbingumo pašalpos; iš Valstybės ir kolūkio lėšų mokamos amžiaus, invalidumo, maitintojo netekimo pensijos; piliečių, iš dalies netekusių darbingumo, įdarbinimas; rūpinimasis nusenusiais piliečiais ir invalidais; kitos socialinio aprūpinimo formos.

22 straipsnis. Lietuvos piliečiai turi teisę į gyvenamąjį plotą.

Šią teisę užtikrina valstybinio ir visuomeninio butų fondo vystymas ir apsauga, kooperatinės ir individualinės gyvenamųjų namų statybos rėmimas, teisingas visuomenės kontroliuojamas gyvenamojo ploto, suteikiamo vykdant gerai įrengtų namų statybos programą, skirstymas, taip pat nedideli buto nuompinigiai ir nedidelis mokestis už komunalines paslaugas. Lietuvos piliečiai turi rūpestingai prižiūrėti jiems suteiktą gyvenamąjį plotą.

23 straipsnis. Lietuvos piliečiai turi teisę į mokslą.

Šią teisę užtikrina tai, kad mokymas Lietuvos Respublikos valstybinėse bendrojo lavinimo ir profesinėse mokyklose yra nemokamas, įgyvendinamas visuotinis jaunimo iki 16 metų (imtinai) bendrasis lavinimas arba profesinis mokymas; įstatymų nustatyta tvarka galimybių mokytis gimtąja kalba sudarymas.

Mokslas valstybinėse aukštesniosiose ir aukštosiose mokymo įstaigose Lietuvos piliečiams yra nemokamas, išskyrus įstatymo numatytus atvejus.

Lietuvos Respublikos įstatymai numato atvejus, kai aukštosios mokyklos turi akademinę autonomiją ir apibrėžia jos teises.

Įstatymų nustatyta tvarka valstybinių mokymo įstaigų moksleiviams bei studentams teikiamos stipendijos, pašalpos ir lengvatos.

Be valstybinių mokymo ir mokslo įstaigų, įstatymo nustatyta tvarka gali būti steigiamos fiziniams ar juridiniams asmenims priklausančios mokymo ir mokslo įstaigos.

Pakeitimai:1-1625;1991.07.30;Žin.,1991,23-596

24 straipsnis. Lietuvos piliečiai turi teisę naudotis kultūros laimėjimais.

Šią teisę užtikrina tai, kad visiems prieinamos Lietuvos ir pasaulinės kultūros vertybės, esančios valstybiniuose ir visuomeniniuose fonduose; kultūros švietimo įstaigų vystymas ir tolygus išdėstymas Lietuvos teritorijoje; televizijos ir radijo, knygų leidybos ir periodinės spaudos, nemokamų bibliotekų tinklo vystymas; kultūrinių mainų su užsienio valstybėmis plėtimas.

Valstybės dotacijomis išlaikomos kultūros saugyklos, įstaigos ir fondai, įgyvendinantys visuomenės, jos sluoksnių bei grupių interesus bei savaveiksmiškumą, yra nacionalinis turtas.

Pakeitimai:1-692;1990.10.23;Žin.,1990,Nr.31-752

25 straipsnis. Lietuvos piliečiams garantuojama mokslinės, techninės ir meninės kūrybos laisvė. Ją užtikrina tyrimų, išradybos ir racionalizacijos veiklos plėtojimas, literatūros ir meno vystymas. Valstybė sudaro tam būtinas materialines sąlygas, remia kūrybines sąjungas.

Autorių, išradėjų ir racionalizatorių teises saugo Valstybė.

26 straipsnis. Lietuvos piliečiai turi teisę dalyvauti tvarkant valstybinius ir visuomeninius reikalus, svarstant ir priimant visos Valstybės įstatymus ir vietinės reikšmės sprendimus.

Šią teisę užtikrina galimybė rinkti ir būti išrinktiems į Seimą, taip pat savivaldybių tarybas ir kitus renkamus valstybinius organus, dalyvauti visuomenės svarstymuose ir balsavimuose, kontrolės, valstybinių organų, visuomeninių organizacijų ir visuomenės savaveiksmių organų darbe, darbo kolektyvų susirinkimuose ir susirinkimuose pagal gyvenamąją vietą.

Pakeitimai:1-692;1990.10.23;Žin.,1990,Nr.31-752
1-2719;1992.07.07;Žin.,1992,Nr.

27 straipsnis. Kiekvienas Lietuvos pilietis turi teisę pateikti valstybiniais organams ir visuomeninėms organizacijoms pasiūlymus dėl jų veiklos gerinimo, kritikuoti darbo trūkumus.

Lietuvos piliečiai taip pat turi peticijos teisę, t.y. teisę kreiptis į valstybinės valdžios organus su reikalavimu įstatymų leidimo tvarka arba kitais būdais spręsti jų keliamus visuomeniškai reikšmingus klausimus.

Pareigūnai privalo nustatytais terminais svarstyti piliečių pasiūlymus, pareiškimus ir peticijas, į juos atsakyti ir imtis reikiamų priemonių.

Persekioti už kritiką draudžiama. Asmenys, persekiojantys už kritiką, traukiami atsakomybėn.

28 straipsnis. Lietuvos piliečiams garantuojama teisė rinkti ir platinti informaciją visais klausimais, išskyrus tai, kas susiję su Valstybės paslaptimis, asmens orumo ir garbės pažeidimu.

29 straipsnis. Lietuvos piliečiams garantuojamos žodžio, spaudos, susirinkimų, mitingų ir demonstracijų laisvės.

Šių politinių laisvių įgyvendinimą garantuoja visuomeninių pastatų, gatvių ir aikščių suteikimas piliečiams ir jų organizacijoms, platus informacijos skleidimas, galimybė naudotis spauda, televizija ir radiju.

Šios politinės laisvės negali būti naudojamos rasinės arba tautinės nesantaikos ir antihumaniškų pažiūrų propagavimui.

Pakeitimai:1-692;1990.10.23;Žin.,1990,Nr.31-752

30 straipsnis. Lietuvos piliečiai turi teisę jungtis į politines partijas, visuomenines organizacijas realizuoti savo politinius, ekonominius, ekologinius, mokslinius, kultūrinius, religinius ir kitokius interesus, jeigu jie neprieštarauja įstatymams.

Organizacijoms garantuojamos sąlygos jų įstatuose numatytiems uždaviniams įgyvendinti.

Politinių partijų, visuomeninių organizacijų steigimo, registravimo ir likvidavimo tvarką nustato įstatymai.

31 straipsnis. Lietuvos Respublikoje užtikrinama minties, sąžinės ir tikybos ar netikėjimo laisvė ir lygi teisė pavieniui ar bendrai su kitais išpažinti ir taikiais būdais reikšti bei skleisti savo įsitikinimus ir pažiūras.

Niekas negali kito asmens versti nei pats būti verčiamas kalbėti, elgtis ar veikti prieš savo sąžinę ar įsitikinimus.

Valstybinės institucijos, jos mokymo ir auklėjimo įstaigos yra pasaulietinės. Šios institucijos bei įstaigos įstatymų numatyta tvarka bendrauja su bažnyčia ir kitomis religinėmis organizacijomis, ugdydamos visuomenės dorovę.

Bažnyčiai ir kitoms religinėms organizacijoms pripažįstamas juridinio asmens statusas ir užtikrinama teisė vidaus gyvenime tvarkytis savarankiškai.

32 straipsnis. Šeimą gina Valstybė.

Santuoka grindžiama savanorišku moters ir vyro sutikimu: sutuoktiniai šeimos santykiuose yra visiškai lygiateisiai.

33 straipsnis. Lietuvos piliečiams garantuojama asmens neliečiamybė.

Remiantis nekaltumo prezumpcija, niekas negali būti persekiojamas kaip nusikaltėlis be įstatymo numatyto pagrindo ir nustatytos tvarkos. Niekas negali būti suimamas kitaip, kaip tik įstatymo nustatytais atvejais ir tik pagal teismo sprendimą, teisėjo nutarimą ar prokuroro sankciją.

Pakeitimai:1-2077;1991.12.10;Žin.,1991,Nr.36-980

34 straipsnis. Lietuvos piliečiams garantuojama buto neliečiamybė. Niekas neturi teisės be įstatyminio pagrindo įeiti į butą prieš jame gyvenančių asmenų valią.

35 straipsnis. Piliečių asmeninį gyvenimą, susirašinėjimą, telefoninių pasikalbėjimų ir telegrafinių pranešimų slaptumą saugo įstatymas.

36 straipsnis. Gerbti piliečių asmenybę, saugoti jų teises ir laisves - visų valstybinių organų, visuomeninių organizacijų ir pareigūnų pareiga.

Lietuvos piliečiai turi teisę į teisminį gynimą nuo pasikėsinimų į asmens garbę ir orumą, gyvybę ir sveikatą, į jo laisvę ir turtą.

37 straipsnis. Lietuvos piliečiai turi teisę apskusti pareigūnų, valstybinių ir visuomeninių organų veiksmus. Skundai turi būti apsvarstyti įstatymo nustatyta tvarka ir terminais.

Pareigūnų veiksmai, pažeidžiantys įstatymą, viršijantys įgaliojimus, varžantys piliečių teises, gali būti apskusti teismui įstatymo nustatyta tvarka.

Lietuvos piliečiai turi teisę, kad jiems būtų atlyginta žala, kurią neteisėtais veiksmais yra padariusios valstybinės arba visuomeninės organizacijos, taip pat pareigūnai, eidami savo tarnybines pareigas.

38 straipsnis. Teisių ir laisvių įgyvendinimas neatskiriamas nuo piliečio pareigų vykdymo.

Lietuvos pilietis turi laikytis Lietuvos Respublikos Laikinojo Pagrindinio Įstatymo ir kitų Lietuvos Respublikos įstatymų.

39 straipsnis. Lietuvos pilietis privalo saugoti Lietuvos Valstybės interesus ir ją ginti.

Karinė tarnyba Lietuvos Respublikos kariuomenėje - garbinga Lietuvos piliečių pareiga.

40 straipsnis. Kiekvieno Lietuvos piliečio pareiga - gerbti kito žmogaus orumą bei garbę.

41 straipsnis. Lietuvos piliečiai privalo rūpintis vaikų auklėjimu, ruošti juos visuomenei naudingam darbui. Vaikai privalo rūpintis tėvais ir teikti jiems paramą.

42 straipsnis. Lietuvos piliečiai privalo saugoti gamtą, tausoti jos turtus, kurti sveiką gamtinę aplinką.

43 straipsnis. Rūpinimasis istorijos paminklų ir kitų kultūros vertybių išsaugojimu - Lietuvos piliečių pareiga ir prievolė.

4 s k i r s n i s

EKONOMINĖ SISTEMA

44 straipsnis. Lietuvos ekonominės sistemos pagrindas yra Lietuvos Respublikos nuosavybė, kurią sudaro piliečių privatinė nuosavybė, piliečių, susijungusių į grupes (kolektyvus), nuosavybė ir valstybinė nuosavybė.

Nuosavybės santykius reglamentuoja Lietuvos įstatymai ir nuosavybės subjektų sudarytos sutartys.

Kitų valstybių, tarptautinių organizacijų ir kitų valstybių piliečių bei jų grupių (kolektyvų) nuosavybės objektų buvimo Lietuvos Respublikos teritorijoje sąlygas nustato Lietuvos įstatymai ir tarpvalstybinės sutartys.

Lietuvos Respublika garantuoja visiems nuosavybės subjektams galimybę savarankiškai valdyti jiems nuosavybės teise priklausančius objektus, jais naudotis ir disponuoti pagal Lietuvos įstatymus. Nuosavybės teisėms įgyvendinti savininkai pagal Lietuvos įstatymus turi teisę samdyti kitus asmenis.

Visiems nuosavybės subjektams nustatomos vienodos teisinės gynimo priemonės.

Lietuvos Respublika gina nuosavybės subjektų teises kitose valstybėse.

45 straipsnis. Žemė, jos gelmės, vidaus ir teritoriniai vandenys, miškai, kita augmenija, gyvūnija bei kiti gamtos ištekliai yra Lietuvos nacionalinis turtas ir išimtinė Lietuvos Respublikos nuosavybė. Žemės gelmės nuosavybės teise gali priklausyti tik Lietuvos Valstybei. Kiti Lietuvos Respublikos išimtinės nuosavybės objektai nuosavybės teise gali priklausyti ir Lietuvos piliečiams, jų grupėms (kolektyvams).

Žemės sklypai nuosavybės teise Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka ir sąlygomis gali priklausyti užsienio valstybių diplomatinėms ir konsulinėms įstaigoms.

Lietuvos Respublikai priklauso išimtinės teisės į oro erdvę virš Lietuvos Respublikos teritorijos, jos kontinentinį šelfą ir ekonominę zoną Baltijos jūroje.

Pakeitimai:1-2304;1992.02.11;Žin.,1992,Nr.7-154

46 straipsnis. Valstybinės nuosavybės teise Lietuvos Respublikai priklausantis turtas Lietuvos įstatymų nustatyta tvarka gali būti perduotas atlygintinai arba neatlygintinai piliečių, jų grupių (kolektyvų) nuosavybėn.

Išimtiniais atvejais, kai reikia apsaugoti Lietuvos interesus, piliečių, jų grupių (kolektyvų), taip pat kitų valstybių, jų piliečių ar grupių (kolektyvų) turtas gali būti atlygintinai nacionalizuotas specialiu įstatymu.

5 s k i r s n i s

BIUDŽETINĖ SISTEMA

47 straipsnis. Lietuvos Respublikos biudžetinę sistemą sudaro savarankiški Lietuvos Valstybės ir vietos savivaldybių biudžetai.

Lietuvos Valstybės biudžete sukaupiama nacionalinių pajamų dalis, skiriama Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo, sveikatos apsaugos ir socialinės šalpos programoms įgyvendinti, ekonomikai ir infrastruktūrai vystyti, valstybinės valdžios ir valstybinio valdymo įstaigoms išlaikyti bei išlaidoms, susijusioms su krašto apsauga padengti. Per šį biudžetą taip pat perskirstomi finansiniai ištekliai vietos savivaldybės poreikiams patenkinti.

48 straipsnis. Lietuvos Respublikos biudžeto projektą rengia Vyriausybė, remdamasi numatomomis ir vykdomomis valstybinėmis programomis, galiojančiais Lietuvos Respublikos įstatymais, ir pateikia tvirtinti Aukščiausiojai Tarybai.

Pakeitimai:1-692;1990.10.23;Žin.,1990,Nr.31-752

49 straipsnis. Lietuvos Respublikos biudžetą svarsto ir tvirtina Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba, remdamasi Lietuvos Respublikos Vyriausybės pranešimu ir nuolatinių komisijų išvadomis.

Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos deputatai svarstymo metu gali siūlyti didinti projekte numatomas išlaidas tik nurodydami šių išlaidų padengimo šaltinį.

Bendrieji patvirtinto biudžeto rodikliai skelbiami visų žiniai.

Pakeitimai:1-692;1990.10.23;Žin.,1990,Nr.31-752

50 straipsnis. Lietuvos Respublikos biudžeto vykdymą organizuoja Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

Pakeitimai:1-692;1990.10.23;Žin.,1990,Nr.31-752

51 straipsnis. Lietuvos Valstybės biudžeto vykdymo apyskaitą sudaro Vyriausybė, svarsto ir tvirtina Aukščiausioji Taryba. Bendrieji biudžeto vykdymo rodikliai skelbiami visų žiniai.

Pakeitimai:1-692;1990.10.23;Žin.,1990,Nr.31-752

52 straipsnis. Kiekviena vietos savivaldybė turi savarankišką biudžetą. Savivaldybių biudžetuose sukaupiamos lėšos socialinėms, ekonominėms ir kitoms vietinės reikšmės programoms finansuoti ir savivaldybės įstaigoms išlaikyti.

53 straipsnis. Lietuvos Respublikos biudžeto pajamos ir išlaidos tarp biudžetinės sistemos grandžių paskirstomos pagal

Lietuvos Respublikos biudžetinės sandaros įstatymą bei kitus Lietuvos Respublikos įstatymų aktus.

6 s k i r s n i s

SOCIALINIS VYSTYMAS IR KULTŪRA

54 straipsnis. Valstybė teikia paramą visiems nedarbingiems, besimokantiems ar laikinai darbo netekusiems piliečiams.

55 straipsnis. Tautinės bendrijos, kurios sudaro žymią piliečių dalį, turi teisę savarankiškai tvarkyti savo tautinės kultūros reikalus, švietimą, labdarybę, savitarpio pagalbą. Valstybė teikia joms paramą.

Pakeitimai:1-692;1990.10.23;Žin.,1990,Nr.31-752

56 straipsnis. Lietuvos Respublika saugo savo piliečių sveikatą, plėtoja socialinio aprūpinimo sistemas.

57 straipsnis. Lietuvos Respublikoje veikia nacionalinė švietimo sistema, atitinkanti krašto istorines ir kultūros tradicijas bei ūkio kryptis. Švietimo sistema teikia gyventojams profesinį pasirengimą ir humanitarizuotą bendrąjį išsilavinimą, būtina ugdant sąmoningus ir visuomeniškai aktyvius piliečius.

Lietuvoje esančioms tautinėms bendrijoms sudaromos galimybės turėti ikimokyklinės įstaigas ir mokyti vaikus gimtąja kalba bei ruošti pedagogų kadrus, puoselėti savo nacionalinę kultūrą, išmokti lietuvių kalbą, susipažinti su lietuvių kultūra, tautos istorija.

Švietimo sistemos organizavimą nustato Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas.

Pakeitimai:1-692;1990.10.23;Žin.,1990,Nr.31-752

58 straipsnis. Valstybė rūpinasi mokslo, nacionalinės kultūros ugdymu, dvasinių vertybių gausinimu ir puoselėjimu, kultūrinio palikimo - istorinių, architektūros, meno ir kitų kultūros paminklų apsauga ir jų plačiu naudojimu žmonių doroviniam ir estetiniam ugdymui ir kultūros kėlimui.

Lietuvoje visokeriopai skatinamos profesinio meno ir liaudies meninės kūrybos vystymas.

59 straipsnis. Lietuvos Respublika rūpinasi užsienyje gyvenančių lietuvių nacionalinės kultūros ir švietimo poreikiais.

7 s k i r s n i s

LIAUDIES DEPUTATŲ TARYBŲ SISTEMA IR JŲ VEIKLOS PRINCIPAI

(panaikintas)

60 straipsnis. (Panaikintas)

61 straipsnis. (Panaikintas)

62 straipsnis. (Panaikintas)

63 straipsnis. (Panaikintas)

64 straipsnis. (Panaikintas)

8 s k i r s n i s

RINKIMŲ SISTEMA

65 straipsnis. Deputatais į Lietuvos Respublikos Seimą, taip pat savivaldybių tarybas renkami Lietuvos Respublikos piliečiai, remiantis visuotine ir lygia rinkimų teise, tiesioginiuose rinkimuose slaptu balsavimu.

Seimo deputatų rinkimo tvarką nustato Seimo rinkimų įstatymas.

Pakeitimai:1-2719;1992.07.07;

66 straipsnis. Deputatų rinkimai yra visuotiniai: teisę rinkti turi Lietuvos Respublikos piliečiai, kurie rinkimų dieną yra ne jaunesni kaip 18 metų.

Savivaldybių tarybų deputatu gali būti renkamas Lietuvos Respublikos pilietis, turintis aktyviają rinkimų teisę ir pastaruosius vienerius metus gyvenantis atitinkamos savivaldybės teritorijoje.

Seimo deputatu gali būti renkamas Lietuvos Respublikos pilietis, kuris rinkimų dieną yra ne jaunesnis kaip 21 metų ir pastaruosius trejus metus nuolat gyvena Lietuvoje.

Deputatais negali būti renkami asmenys, rinkimų dieną atliekantys tikrąją karinę arba alternatyvią tarnybą, taip pat neišėję į atsargą krašto apsaugos sistemos, policijos ir vidaus tarnybos karininkai, puskarininkiai ir liktiniai, kitų sukarintų ir saugumo tarnybų pareigūnai.

Seimo deputatais negali būti renkami asmenys, neatlikę baudmės pagal teismo paskirtą nuosprendį.

Rinkimuose nedalyvauja piliečiai, teismo pripažinti neveiksniais.

Pakeitimai:1-2719;1992.07.07;

67 straipsnis. Deputatų rinkimai yra lygūs: rinkėjo balsas yra lygiavertis kiekvieno kito turinčio teisę rinkti piliečio balsui.

Pakeitimai:1-2719;1992.07.07;

68 straipsnis. Deputatų rinkimai yra tiesioginiai: deputatus piliečiai renka be tarpininkų.

Pakeitimai:1-2719;1992.07.07;

69 straipsnis. Rinkėjai balsuoja asmeniškai ir slapta.
Rinkėjų valią rinkimuose kontroliuoti draudžiama.

Pakeitimai:1-2719;1992.07.07;

70 straipsnis. Teisę kelti kandidatus į Seimo ir savivaldybių tarybų deputatus turi politinės partijos, visuomeniniai politiniai judėjimai, taip pat pavieniai asmenys save, jeigu jų kandidatūra remia įstatymuose numatytos rinkėjų grupės.

Pakeitimai:1-2719;1992.07.07;

70-1 straipsnis. Deputatų rinkimai rengiami atvirai ir viešai.

Rinkimus organizuoja rinkimų komisijos, kurios sudaromos iš politinių partijų ir visuomeninių politinių judėjimų atstovų.

Rinkimų komisijos informuoja piliečius apie savo darbą, rinkimų apygardų ir apylinkių sudarymą, rinkimų komisijų sudėtį, buvimo vietą ir darbo laiką, apie rinkėjų sąrašus, kandidatus ir rinkimų rezultatus.

Masinės informacijos priemonės informuoja apie rinkimų rengimą ir vykdymą. Jų atstovai turi teisę nekliudomai dalyvauti visuose renginiuose, kuriuos organizuoja rinkimų komisijos, taip pat gauti informaciją apie rinkimų rengimą ir vykdymą.

71 straipsnis. Rinkimų rengimo ir vykdymo išlaidas apmoka valstybė.

Rinkiminė agitacija finansuojama iš valstybės, taip pat iš politinių partijų, visuomeninių politinių judėjimų ir kandidatų į deputatus gautų lėšų.

Rinkimų komisijų narių darbas atlyginamas įstatymų nustatyta tvarka.

Pakeitimai:1-2719;1992.07.07;

71-1 straipsnis. Lietuvos Respublikos piliečiams, politinėms partijoms, visuomeniniams politiniams judėjimams ir kitoms visuomeninėms organizacijoms garantuojama galimybė laisvai ir nekliudomai apsvarstyti kandidatų į deputatus politines, dalykines, asmenines ir dorovines savybes, taip pat teisė agituoti už ar prieš kandidatą susirinkimuose, spaudoje, per televiziją, radiją, jeigu tai nežeina žmogaus orumo ir nepažeidžia Lietuvos Respublikos įstatymų.

72 straipsnis. Skundus dėl rinkimų apygardų, rinkimų apylinkių, apygardų ir apylinkių rinkimų komisijų sudarymo, taip pat dėl rinkimų komisijų sprendimų nagrinėja atitinkamos rinkimų komisijos ir Lietuvos Respublikos teismai įstatymų nustatyta tvarka.

Pakeitimai:1-2719;1992.07.07;

72-1 straipsnis. Išrinktas Seimo deputatas privalo nuolat dirbti Seime, išskyrus atvejus, kai jis paskiriamas Vyriausybės nariu.

Lietuvos Respublikos Seimo deputato pareigos, išskyrus jo pareigas Seime, savininko teisių įgyvendinimą, pedagoginę, mokslinę ir kūrybinę veiklą, nesuderinamos su jokiais kitomis pareigomis valstybinėse įstaigose ir organizacijose, taip pat su darbu verslo, komercijos bei kitose privačiose įstaigose ar įmonėse. Seimo deputatas taip pat negali būti savivaldybės tarybos deputatu.

Deputato darbas Seime atlyginamas įstatymų nustatyta tvarka.

9 s k i r s n i s

DEPUTATAS

73 straipsnis. (Panaikintas)

74 straipsnis. Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos deputatas Aukščiausiosios Tarybos sutikimu gali vykdyti savo įgaliojimus ir nenutraukdamas darbinės veiklos. Deputato darbas Aukščiausioje Taryboje atlyginamas įstatymo nustatyta tvarka.

Savivaldybių tarybos deputatas vykdo savo įgaliojimus paprastai nenutraukdamas gamybinės arba tarnybinės veiklos.

Savivaldybių tarybų sesijų posėdžių laikui, taip pat deputato įgaliojimams įgyvendinti kitais įstatymo numatytais atvejais deputatas atleidžiamas nuo gamybinių arba tarnybinių pareigų, jo išlaidas, susijusias su deputato veikla, ir uždarbį kompensuojant iš vietinio biudžeto lėšų.

Pakeitimai:1-2719;1992.07.07;

75 straipsnis. Deputatas turi teisę pateikti paklausimą atitinkamiems valstybiniais organams ir pareigūnams, kurie privalo atsakyti į paklausimą Aukščiausiosios Tarybos arba savivaldybės tarybos sesijoje.

Deputatas turi teisę deputatų veiklos klausimais kreiptis į visus valstybinius ir visuomeninius organus, įmones, įstaigas, organizacijas, gauti iš jų reikalingą informaciją ir dalyvauti svarstant jo iškeltus klausimus. Atitinkamų valstybinių ir visuomeninių organų, įmonių, įstaigų ir organizacijų vadovai privalo neatideldami priimti deputatą ir apsvarstyti jo pasiūlymus nustatytais terminais.

76 straipsnis. Deputatui užtikrinamos sąlygos netrukdomai ir efektyviai įgyvendinti jo teises bei pareigas.

Deputatų neliečiamybę, taip pat kitas deputatų veiklos garantijas nustato įstatymai.

77 straipsnis. Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos deputato, paskirto ar išrinkto į Aukščiausiosios Tarybos sudaromą

valstybinių organų sudėti, įgaliojimai apribojami įstatymo nustatytose ribose tol, kol deputatas dirba šiose pareigose.

Savivaldybės tarybos deputatas, prieš skiriant ar renkant į tarybos sudaromus valdymo organus, turi raštu išsipareigoti, kad atsisakys deputato įgaliojimų.

Pakeitimai:1-34;1990.03.17;Žin.,1990,Nr.9-245
1-2719;1992.07.07;

10 s k i r s n i s

LIETUVOS RESPUBLIKOS AUKŠČIAUSIOJI TARYBA

78 straipsnis. Aukščiausiasis Lietuvos Respublikos valstybinės valdžios organas yra Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba.

Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos kompetencijai priklauso:

- 1) priimti Lietuvos Respublikos Konstituciją, daryti joje pakeitimus;
- 2) skirti Lietuvos Respublikos deputatų rinkimus ir tvirtinti Respublikos rinkiminės komisijos sudėtį;
- 3) tvirtinti Lietuvos Respublikos svarbiausių ekonominio ir socialinio vystymo programų projektus; tvirtinti Lietuvos Valstybės biudžetą; kontroliuoti, kaip vykdomos programos ir biudžetas; tvirtinti jų įvykdymo ataskaitas; jei reikia, daryti biudžeto pakeitimus;
- 4) įstatymiškai reguliuoti nuosavybės santykius, ūkio, socialinės ir kultūrinės veiklos valdymo organizavimą, biudžetinės ir finansinės sistemos, darbo apmokėjimo, kainodaros ir apmokestinimo santykius, aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo, taip pat piliečių konstitucinių teisių, laisvių ir pareigų realizavimo organizavimą ir kitus santykius;
- 5) aiškinti Lietuvos Respublikos įstatymus;
- 6) steigti Lietuvos Respublikos Aukščiausiąjai Tarybai atskaitingus valstybės organus; nustatyti Lietuvos Respublikos aukščiausiųjų ir vietinės valstybinės valdžios organų steigimo ir jų veiklos tvarką;
- 7) nustatyti Lietuvos Respublikos prokuratūros, teismų ir kitų teisingumo organų sistema, įstatymiškai įtvirtinti jų kompetenciją bei veiklos tvarką;
- 8) rinkti Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Pirmininką;
- 9) rinkti Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Pirmininko pavaduotojus ir Sekretorių;
- 10) skirti Lietuvos Respublikos Ministrą Pirmininką ir kitus Vyriausybės narius, daryti Vyriausybės pakeitimus, Vyriausybės pasiūlymu sudaryti ir panaikinti Lietuvos Respublikos ministerijas;
- 11) skirti Lietuvos Aukščiausiojo teismo pirmininką, šio teismo skyrių pirmininkus, Aukščiausiojo Teismo pirmininko siūlymu skirti šio teismo teisėjus, tvirtinti Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo paskirtus Lietuvos apeliacinio teismo teisėjus, skirti Lietuvos Respublikos generalinį prokurorą ir jo pavaduotojus, skirti Lietuvos Respublikos Aukščiausiąjai Tarybai atskaitingų valstybės organų vadovus; tvirtinti Lietuvos Respublikos prokuratūros ir kitų steigiamų Lietuvos Respublikos Aukščiausiąjai Tarybai atskaitingų valstybės organų kolegijas;
- 12) reguliariai išklausti jos sudaromų arba renkamų organų,

išskyrus Lietuvos aukščiausiąją teisną, taip pat jos skiriamų pareigūnų ataskaitas; prireikus, slaptu balsavimu spręsti pasitikėjimo Lietuvos Respublikos Vyriausybei, kitais Aukščiausiosios Tarybos sudaromais valstybės organais ar konkrečių jų nariu, išskyrus Lietuvos aukščiausiąją teisną, klausimą;

13) nustatyti reikiamas priemones Valstybės saugumo ir viešosios tvarkos užtikrinimo srityje; prireikus, svarstyti nacionalinių ir tarpnacionalinių santykių klausimus;

14) keisti Lietuvos Respublikos administracinę teritorinę suskirstymą ir nustatyti šių klausimų sprendimo tvarką;

15) keisti administracinio teritorinio vieneto pavadinimą ir statusą; spręsti kitus administracinės teritorinės struktūros klausimus;

16) svarstyti Lietuvos Respublikos užsienio politikos klausimus; nustatyti Lietuvos Respublikos užsienio politikos pagrindinius principus;

17) ratifikuoti ir denonsuoti Lietuvos Respublikos tarptautines sutartis;

18) steigti Lietuvos Respublikos valstybinius apdovanojimus;

19) priimti sprendimą surengti referendumą savo iniciatyva arba kai to pareikalauja ne mažiau kaip trys šimtai tūkstančių Lietuvos Respublikos piliečių;

20) leisti amnestijos aktus;

21) panaikinti Vyriausybės nutarimus ir potvarkius, taip pat rajonų ir Respublikos miestų Tarybų sprendimus, jeigu jie prieštarauja įstatymams;

22) spręsti kitus valstybinės reikšmės klausimus.

Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba priima Lietuvos Respublikos įstatymus ir nutarimus.

Lietuvos įstatymai gali būti priimami ir referendumu.

Pakeitimai:1-89;1990.03.29;Žin.,1990,Nr.11-333

1-419;1990.07.27;Žin.,1990,Nr.23-556

1-548;1990.09.11;Žin.,1990,Nr.27-641

1-692;1990.10.23;Žin.,1990,Nr.31-752

1-2211;1992.01.16;Žin.,1992,Nr.3-42

79 straipsnis. Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba susideda iš ketveriems metams renkamo 141 deputato.

Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba gali nutraukti savo įgaliojimus anksčiau laiko. Toks nutarimas gali būti priimtas dviejų trečdalių bendro deputatų skaičiaus balsų dauguma. Tokiu atveju skelbiami pirmalaikiai rinkimai, o Aukščiausioji Taryba vykdo valstybinės valdžios funkcijas tol, kol išrinkta nauja Lietuvos Respublikos aukščiausioji valstybinės valdžios institucija susirinks į pirmąjį posėdį.

Aukščiausioji Taryba savo išrinktos Mandatų komisijos teikimu priima sprendimą dėl deputatų įgaliojimų pripažinimo. Konstatavus rinkimų įstatymo pažeidimo atvejį kurioje nors rinkiminėje apygardoje, turintį lemiamos įtakos rinkimų rezultatams, deputato rinkimai toje apygardoje pripažįstami negaliojančiais.

Pakeitimai:1-2719;1992.07.07;

80 straipsnis. Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba kasmet renkasi į eilines - pavasario ir rudens - sesijas. Pavasario sesija prasideda kovo 10 dieną ir baigiasi birželio 30 dieną, o rudens sesija prasideda rugsėjo 10 dieną ir baigiasi gruodžio 23 dieną. Aukščiausioji Taryba savo nutarimu gali sesiją

pratęsti.

Neeilines sesijas šaukia Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumas savo iniciatyva arba pasiūlius ne mažiau kaip trečdaliui Aukščiausiosios Tarybos deputatų.

Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos sesija susideda iš Aukščiausiosios Tarybos posėdžių, taip pat Aukščiausiosios Tarybos nuolatinųjų komisijų posėdžių, rengiamų laikotarpiu tarp jų. Sesija pradedama ir baigiama Aukščiausiosios Tarybos posėdžiuose.

Aukščiausiosios Tarybos posėdžiams vadovauja Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Pirmininkas arba jo pavaduotojas. Aukščiausiosios Tarybos Pirmininko pavedimu Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos posėdžiams gali pirmininkauti Aukščiausiosios Tarybos renkami seniūnas arba jo pavaduotojas.

Pirmoji naujojo šaukimo Aukščiausiosios Tarybos sesija šaukiama, kai pasibaigia ankstesniojo šaukimo Aukščiausiosios Tarybos įgaliojimų laikas ir yra išrinkti ne mažiau kaip du trečdaliai visų deputatų.

Pirmąją po rinkimų Aukščiausiosios Tarybos posėdį pradeda Respublikos rinkiminės komisijos pirmininkas, o po to posėdžiui vadovauja Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Pirmininkas arba jo pavaduotojas.

Pakeitimai:1-89;1990.03.29;Žin.,1990,Nr.11-333
1-550;1990.09.11;Žin.,1990,Nr.27-643

81 straipsnis. Įstatymų leidybos iniciatyvos teisė Lietuvos Respublikos Aukščiausiojoje Taryboje priklauso Aukščiausiosios Tarybos deputatams, Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumui, Aukščiausiosios Tarybos Pirmininkui, Aukščiausiosios Tarybos nuolatinėms komisijoms, Vyriausybei, Aukščiausiajam teismui, Lietuvos Respublikos generaliniam prokurorui.

Įstatymų leidybos iniciatyvos teisę taip pat turi politinės partijos, visuomeninės organizacijos jų respublikinių organų asmenyje.

Pakeitimai:1-419;1990.07.27;Žin.,1990,Nr.23-556
1-692;1990.10.23;Žin.,1990,Nr.31-752

82 straipsnis. Įstatymų projektai ir kiti klausimai, pateikti svarstyti Lietuvos Respublikos Aukščiausiajai Tarybai, preliminarieji aptariami jos posėdžiuose, po to perduodami nagrinėti vienai arba kelioms Aukščiausiosios Tarybos komisijoms.

Šių projektų ir kitų klausimų svarstymas Aukščiausiosios Tarybos posėdžiuose tęsiamas po to, kai išklausomos atitinkamų komisijų išvados bei rekomendacijos dėl projektų.

Lietuvos Respublikos įstatymai, Aukščiausiosios Tarybos nutarimai arba kitokie aktai laikomi priimti, jeigu už juos balsavo dauguma Aukščiausiosios Tarybos deputatų, dalyvaujančių sesijoje.

Įstatymų projektai ir kiti svarbiausi Respublikos valstybinio bei visuomeninio gyvenimo klausimai Aukščiausiosios Tarybos sprendimu gali būti pateikti visuomenės svarstymui.

Pakeitimai:1-552;1990.09.11;Žin.,1990,Nr.27-645

83 straipsnis. Lietuvos Respublikos įstatymai, Aukščiausiosios Tarybos nutarimai ir kitokie aktai skelbiami

Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Pirmininko pasirašyti.

84 straipsnis. Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumas yra atskaitingas Aukščiausiajai Tarybai organas, užtikrinantis Aukščiausiosios Tarybos darbo organizavimą ir atliekantis kitus įgaliojimus Lietuvos Respublikos Laikinojo Pagrindinio Įstatymo ir kitų įstatymų numatytose ribose.

Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumas sudaromas iš vienuolikos asmenų.

Į Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumą pagal pareigas įeina: Aukščiausiosios Tarybos Pirmininkas, Aukščiausiosios Tarybos Pirmininko pavaduotojai ir Aukščiausiosios Tarybos sekretorius. Kitus Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo narius renka Aukščiausioji taryba.

Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumui vadovauja Aukščiausiosios Tarybos Pirmininkas, o jam nesant - Pirmininko pavaduotojas.

Pakeitimai:1-89;1990.03.29;Žin.,1990,Nr.11-333

85 straipsnis. Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumas:

- 1) šaukia naujojo šaukimo Aukščiausiosios Tarybos pirmąją sesiją;
- 2) organizuoja Aukščiausiosios Tarybos sesijų rengimą;
- 3) koordinuoja Aukščiausiosios Tarybos nuolatinių komisijų veiklą;
- 4) prireikus padeda Aukščiausiosios Tarybos deputatams vykdyti jų įgaliojimus;
- 5) sprendžia metodinės paramos teikimo savivaldybių taryboms klausimus;
- 6) padeda organizuoti ir vykdyti referendumus, taip pat Lietuvos Respublikos įstatymų projektų ir kitų svarbiausių Respublikos valstybinio bei visuomeninio gyvenimo klausimų visuomenės svarstymus;
- 7) suteikia Lietuvos Respublikos pilietybę; sprendžia klausimus dėl Lietuvos pilietybės netekimo, dėl prieglobsčio suteikimo;
- 8) skiria Lietuvos Respublikos apdovanojimus ir suteikia garbės vardus;
- 9) teikia malonę asmenims, kuriuos yra nuteisę Lietuvos teismai;
- 9-1) skiria apylinkių ir apygardų, taip pat Lietuvos apeliacinio teismo teisėjus;
- 10) skiria ir atšaukia Lietuvos diplomatinis atstovus užsienio valstybėse ir prie tarptautinių organizacijų;
- 11) vykdo kitokius Aukščiausiosios Tarybos pavedimus;
- 11-1) suteikia ir atima aukščiausius Lietuvos Respublikos diplomatinis rangus.

Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumas leidžia nenormatyvinius įsakus ir priima nutarimus.

Pasibaigus Aukščiausiosios Tarybos įgaliojimams, Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumas išlaiko savo įgaliojimus, kol naujai išrinkta Aukščiausioji Taryba susirinks į pirmąją sesiją ir sudarys naująjį Prezidiumą.

Pakeitimai:1-554 ;1990.09.11;Žin.,1990,Nr.27-647

1-692 ;1990.10.23;Žin.,1990,Nr.31-752
1-1773;1991.09.10;Žin.,1991,Nr.27-733
1-2211;1992.01.16;Žin.,1992,Nr.3-42
1-2719;1992.07.07;

86 straipsnis. Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Pirmininkas yra aukščiausias Lietuvos Respublikos pareigūnas ir atstovauja Lietuvai tarptautiniuose santykiuose.

Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Pirmininką renka Aukščiausioji Taryba iš Aukščiausiosios Tarybos deputatų slaptu balsavimu penkeriems metams ir ne daugiau kaip dviem kadencijoms paeiliui. Ji slaptu balsavimu gali atšaukti Aukščiausioji Taryba.

Aukščiausiosios Tarybos Pirmininkas atskaitingas Aukščiausiajai Tarybai.

87 straipsnis. Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Pirmininkas:

1) vykdo bendrąjį vadovavimą rengimui klausimų, kuriuos turi apsvaistyti Aukščiausioji Taryba; pasirašo Lietuvos Respublikos įstatymus ir kitus Aukščiausiosios Tarybos ir Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo priimtus aktus;

2) pateikia Aukščiausiajai Tarybai pranešimus dėl Respublikos padėties ir dėl svarbių Lietuvos vidaus ir užsienio politikos klausimų;

3) pateikia Aukščiausiajai Tarybai kandidatūras išrinkimui į Aukščiausiosios Tarybos Pirmininko pavaduotojų ir Aukščiausiosios Tarybos Sekretoriaus pareigas;

4) pateikia Aukščiausiajai Tarybai kandidatūras paskyrimui arba išrinkimui į Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko, Lietuvos Aukščiausiojo teismo pirmininko, šio teismo skyrių pirmininkų, Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro, kitų Aukščiausiajai Tarybai atskaitingų valstybės organų vadovų pareigas;

5) veda derybas ir pasirašo Lietuvos Respublikos tarptautines sutartis, pateikdamas jas ratifikuoti Lietuvos Respublikos Aukščiausiajai Tarybai;

6) priima užsienio valstybių diplomatinių atstovų įgaliojamuosius ir atšaukiamuosius raštus.

Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Pirmininkas leidžia potvarkius.

Aukščiausiosios Tarybos Pirmininko pavaduotojai vykdo Pirmininko įgaliojimu kai kurias jo funkcijas ir pavaduoja Pirmininką, jeigu jo nėra arba jis negali eiti savo pareigų.

Pakeitimai:1-89;1990.03.29;Žin.,1990,Nr.11-333
1-419;1990.07.27;Žin.,1990,Nr.23-556
1-1773;1991.09.10;Žin.,1991,Nr.27-733
1-2211;1992.01.16;Žin.,1992,Nr.3-42

88 straipsnis. Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba sudaro iš Aukščiausiosios Tarybos deputatų nuolatines komisijas rengti įstatymų projektams, preliminariai nagrinėti ir ruošti klausimams, priskirtiems Aukščiausiosios Tarybos kompetencijai, taip pat padėti įgyvendinti Lietuvos Respublikos įstatymus ir kitus Aukščiausiosios Tarybos priimtus sprendimus, kontroliuoti valstybinių organizacijų veiklą.

Aukščiausioji Taryba prireikus sudaro tardymo, revizijos ir kitas komisijas bet kuriuo klausimu.

Pakeitimai:1-692;1990.10.23;Žin.,1990,Nr.31-752

89 straipsnis. Pareigūnai, įeinantys į Lietuvos Vyriausybės sudėtį, kitų Aukščiausiosios Tarybos sudaromų valstybės organų vadovai, Lietuvos Aukščiausiojo teismo teisėjai, taip pat Lietuvos Respublikos prokuratūros ir Lietuvos Valstybinio arbitražo kolegijų nariai renkami ir skiriami, kai yra atitinkamų Aukščiausiosios Tarybos nuolatinių komisijų išvada.

Naujai išrinkta Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba gali skirti Ministrą Pirmininką ir jo pavaduotojus dar neišrinkusi Aukščiausiosios Tarybos nuolatinių komisijų.

Visi valstybiniai ir visuomeniniai organai, organizacijos ir pareigūnai privalo vykdyti Aukščiausiosios Tarybos komisijų reikalavimus, pateikti joms reikiamą medžiagą ir dokumentus.

Komisijų rekomendacijas privalo apsvarstyti valstybiniai ir visuomeniniai organai, įstaigos ir organizacijos. Apie svarstymo rezultatus ir priemones, kurių imtasi, turi būti pranešta komisijoms jų nustatytu laiku.

Pakeitimai:1-34 ;1990.03.17;Žin.,1990,Nr.9-245
1-692;1990.10.23;Žin.,1990,Nr.31-752

90 straipsnis. Aukščiausiosios Tarybos deputatas Aukščiausiosios Tarybos sesijose turi teisę pateikti paklausimą Vyriausybei, jos nariams, kitų valstybės organų, kuriuos sudaro arba išrenka Aukščiausioji Taryba, vadovams. Jie privalo atsakyti žodžiu arba raštu Aukščiausiosios Tarybos sesijoje ne vėliau kaip per tris dienas arba kitokia Aukščiausiosios Tarybos nustatyta tvarka.

Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos deputatas negali būti patrauktas baudžiamojon atsakomybėn, suimtas, jam teismine tvarka negali būti skiriamos administracinės nuobaudos be Aukščiausiosios Tarybos sutikimo, o laikotarpiu tarp jos sesijų - be Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo sutikimo.

Pakeitimai:1-556;1990.09.11;Žin.,1990,Nr.27-649

91 straipsnis. Aukščiausiosios Tarybos ir jos organų veiklos tvarką nustato Aukščiausiosios Tarybos reglamentas bei kiti Lietuvos Respublikos įstatymai, leidžiami remiantis Lietuvos Respublikos Laikinoju Pagrindiniu Įstatymu.

92 straipsnis. Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba kontroliuoja visų jai atskaitingų valstybinių organų veiklą.

Valstybinės kontrolės funkcijoms vykdyti Lietuvos Aukščiausioji Taryba steigia kontrolės organus. Jų organizavimo ir veiklos tvarką nustato įstatymas.

11 s k i r s n i s

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

93 straipsnis. Vykdomąją valdžią Lietuvos Respublikoje įgyvendina Vyriausybė. Lietuvos Respublikos Vyriausybę sudaro Ministras Pirmininkas, Ministro Pirmininko pavaduotojai, ministrai.

Pakeitimai:1-692;1990.10.23;Žin.,1990,Nr.31-752

94 straipsnis. Ministras Pirmininkas vadovauja Vyriausybei ir

jai atstovauja.

Ministrą Pirmininką skiria Aukščiausioji Taryba Aukščiausiosios Tarybos Pirmininko teikimu. Ministro Pirmininko pavaduotojus ir ministrus skiria Aukščiausioji Taryba Ministro Pirmininko teikimu. Vyriausybės sudarymo tvarką nustato Vyriausybės įstatymas ir Aukščiausiosios Tarybos reglamentas.

Pakeitimai:1-558;1990.09.11;Žin.,1990,Nr.27-651

95 straipsnis. Lietuvos Vyriausybė atsakinga Lietuvos Respublikos Aukščiausiąjai Tarybai ir jai atskaitinga, o laikotarpiu tarp Aukščiausiosios Tarybos sesijų - Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumui, kuriam yra atskaitinga.

Vyriausybė reguliariai atsisako už darbą Aukščiausiąjai Tarybai ir privalo turėti jos pasitikėjimą. Jeigu Aukščiausioji Taryba slaptu balsavimu daugiau kaip pusės bendro deputatų skaičiaus balsų dauguma pareiškia nepasitikėjimą Vyriausybe ar jos nariu, visa Vyriausybė ar tas Vyriausybės narys turi atsistatydinti.

Pakeitimai:1-692;1990.10.23;Žin.,1990,Nr.31-752
1-918;1991.01.08;Žin.,1991,Nr.2-42

96 straipsnis. Ministrą Pirmininką pavaduoja Ministro Pirmininko pavaduotojas, kai Ministras Pirmininkas negali eiti pareigų arba kai Ministras Pirmininkas paveda save pavaduoti.

97 straipsnis. Lietuvos Vyriausybė, remdamasi Lietuvos įstatymų aktais ir juos vykdydama, priima nutarimus bei leidžia potvarkius, organizuoja ir tikrina jų vykdymą.

Vyriausybės nutarimai ir potvarkiai turi būti vykdomi visoje Lietuvos teritorijoje.

Pakeitimai:1-692;1990.10.23;Žin.,1990,Nr.31-752

98 straipsnis. Lietuvos Vyriausybė savo kompetencijos ribose turi teisę panaikinti ministerijų ir kitų jai pavaldžių organų aktus. Vyriausybė turi teisę užprotestuoti Aukščiausiojoje Taryboje aukštesniosios pakopos savivaldybės tarybos sprendimus, jeigu jie prieštarauja Lietuvos įstatymams.

Lietuvos įstatymų numatytais atvejais Vyriausybė gali sustabdyti ir užprotestuoti aukštesniosios pakopos savivaldybės valdymo organų sprendimus šioje savivaldybės taryboje. Kilus ginčui, klausimą galutinai sprendžia Aukščiausioji Taryba.

Pakeitimai:1-692;1990.10.23;Žin.,1990,Nr.31-752

99 straipsnis. Vyriausybė gražina savo įgaliojimus naujai išrinktai Aukščiausiąjai Tarybai jos pirmojoje sesijoje.

Pakeitimai:1-692;1990.10.23;Žin.,1990,Nr.31-752

100 straipsnis. Vyriausybės sudėtį, kompetenciją ir veiklos principus nustato Vyriausybės įstatymas.

12 s k i r s n i s

SAVIVALDYBIŲ TARYBOS

101 straipsnis. Lietuvos Respublika nustato savo administracinę teritorinę suskirstymą.

Lietuvos Respublikoje yra:

rajonai: Akmenės, Alytaus, Anykščių, Biržų, Ignalinos, Jonavos, Joniškio, Jurbarko, Kaišiadorių, Kauno, Kėdainių, Kelmės, Klaipėdos, Kretingos, Kupiškio, Lazdijų, Marijampolės, Mažeikių, Molėtų, Pakruojo, Panevėžio, Pasvalio, Plungės, Prienų, Radviliškio, Raseinių, Rokiškio, Skuodo, Šakių, Šalčininkų, Šiaulių, Šilalės, Šilutės, Širvintų, Švenčionių, Tauragės, Telšių, Trakų, Ukmergės, Utenos, Varėnos, Vilkaviškio, Vilniaus, Zarasų;

Respublikos miestai: Vilnius, Alytus, Birštonas, Druskininkai, Kaunas, Klaipėda, Marijampolė, Neringa, Palanga, Panevėžys, Šiauliai.

Pakeitimai:1-692;1990.10.23;Žin.,1990,Nr.31-752

102 straipsnis. Rajonų, miestų, gyvenviečių, apylinkių valstybinės valdžios organai yra atitinkamos savivaldybių tarybos, kurios renkamos ketveriems metams.

Savivaldybių tarybos renka pirmininką, o rajonų ir Respublikos miestų tarybos taip pat suformuoja ir savo prezidiumą.

Pakeitimai:1-692;1990.10.23;Žin.,1990,Nr.31-752
1-2719;1992.07.07

103 straipsnis. Savivaldybių tarybos, vadovaudamosi valstybiniais ir Tarybos teritorijoje gyvenančių piliečių interesais bei savivaldos principais, sprendžia visus vietos reikalus, įgyvendina aukštesniųjų valstybinių organų sprendimus, svarsto valstybinės reikšmės klausimus, teikia dėl jų savo pasiūlymus.

Savivaldybių tarybos savo teritorijoje vadovauja valstybiniam, ūkiniam ir socialiniam kultūriniam darbui; tvirtina vietinį biudžetą ir jo vykdymo ataskaitą; vadovauja joms pavaldiems organams, įmonėms ir organizacijoms, kontroliuoja jų teritorijoje veikiančias įstaigas, įmones ir organizacijas; užtikrina Lietuvos Respublikos Laikinojo Pagrindinio Įstatymo ir įstatymų laikymąsi, valstybinės ir viešosios tvarkos, piliečių teisių apsaugą.

Pakeitimai:1-2719;1992.07.07;

104 straipsnis. Įgaliojimų ribose savivaldybių tarybos užtikrina kompleksinį ekonominį ir socialinį vystymąsi savo teritorijoje; kontroliuoja, kaip šioje teritorijoje esančios aukštesnio pavaldumo įmonės, įstaigos ir organizacijos laikosi įstatymų; koordinuoja ir kontroliuoja jų veiklą žemės ir kitų gamtos turtų naudojimo, gamtos apsaugos, statybos, darbo išteklių naudojimo, istorijos ir kultūros paminklų apsaugos, plataus vartojimo prekių gamybos, socialinio kultūrinio, buitinio ir kitokio gyventojų aptarnavimo srityse.

Pakeitimai:1-692;1990.10.23;Žin.,1990,Nr.31-752
1-2719;1992.07.07;

105 straipsnis. Savivaldybių tarybos priima sprendimus Lietuvos įstatymų joms suteiktų įgaliojimų ribose. Savivaldybių

tarybų sprendimus privalo vykdyti visos Tarybos teritorijoje esančios įmonės, įstaigos ir organizacijos, taip pat pareigūnai ir piliečiai.

106 straipsnis. Savivaldybių tarybos turi teisę svarstyti ir spręsti sesijose bet kuriuos klausimus, įstatymų priskirtus jų kompetencijai. Tik sesijose svarstomų ir sprendžiamų klausimų sąrašą nustato įstatymai.

Pakeitimai:1-2719;1992.07.07;

107 straipsnis. Savivaldybių tarybos išrenka iš deputatų nuolatinės komisijas preliminariai nagrinėti bei rengti klausimams, priskirtiems savivaldybių tarybų kompetencijai, taip pat padėti įgyvendinti tarybų sprendimus, kontroliuoti valstybinių organų, įmonių, įstaigų ir organizacijų veiklą.

Savivaldybių tarybų nuolatinių komisijų rekomendacijas privalo apsvarstyti atitinkami valstybiniai ir visuomeniniai organai, įmonės, įstaigos ir organizacijos. Apie svarstymo rezultatus arba apie priemones, kurių imtasi, turi būti pranešta komisijoms nustatytu terminu.

Pakeitimai:1-2719;1992.07.07;

108 straipsnis. Žemesniosios pakopos savivaldybės tarybos turi teisę užprotestuoti Aukščiausiojoje Taryboje aukštesniosios pakopos savivaldybės organų sprendimus klausimais, kurie priskirti žemesniosios pakopos savivaldybės išimtinai kompetencijai.

Aukštesniosios pakopos savivaldybės taryba turi teisę sustabdyti žemesniosios pakopos savivaldybės organų sprendimus, jeigu jie prieštarauja Lietuvos įstatymams. Kilus ginčui, klausimą galutinai sprendžia Aukščiausioji Taryba.

Pakeitimai:1-2719;1992.07.07;

109 straipsnis. Savivaldybių tarybos veikia, glaudžiai bendradarbiaudamos su visuomeninėmis organizacijomis ir darbo kolektyvais, pateikia svarbiausius klausimus piliečiams svarstyti, įtraukia juos į nuolatinių komisijų, kitų Taryboms atskaitingų organų darbą, duoda kryptį vietinių savanoriškųjų draugijų veiklai ir ugdo gyventojų visuomeninį savaveiksmiškumą.

Pakeitimai:1-2719;1992.07.07;

13 s k i r s n i s

VIETOS SAVIVALDYBIŲ VALDYMO ORGANAI

110 straipsnis. Lietuvos įstatymams, taip pat savivaldybių tarybų sprendimams įgyvendinti savivaldybių tarybos sudaro joms atskaitingus valdymo organus.

Pakeitimai:1-2719;1992.07.07;

111 straipsnis. Pasibaigus savivaldybės Tarybų įgaliojimams valdymo organai išlaiko savo įgaliojimus iki naujo šaukimo savivaldybių Tarybos sudaro valdymo organus.

112 straipsnis. Vietos savivaldybių valdymo organų sudarymo tvarką nustato Lietuvos vietos savivaldos įstatymai.

14 s k i r s n i s

TEISMAS IR ARBITRAŽAS

113 straipsnis. Teisingumą Lietuvos Respublikoje vykdo tik teismas. Teismai su ypatingais įgaliojimais Lietuvoje negali būti steigiami.

Lietuvos Respublikos teismai yra Lietuvos Aukščiausiasis teismas, Lietuvos apeliacinis teismas, apygardų ir apylinkių teismai.

Lietuvos teismų organizavimo ir veiklos tvarką nustato Lietuvos įstatymai.

Pakeitimai:1-2211;1992.01.16;Žin.,1992,Nr.3-42

114 straipsnis. Lietuvos teismai sudaromi iš skiriamų teisėjų ir renkamų tarėjų.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininką, šio teismo skyrių pirmininkus ir teisėjus skiria Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba.

Lietuvos Respublikos apylinkių, apygardų teismų ir Lietuvos apeliacinio teismo teisėjus skiria Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumas.

Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo paskirtus Lietuvos apeliacinio teismo teisėjus tvirtina Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba.

Lietuvos Respublikos teismų teisėjai skiriami penkeriems metams. Pasibaigus šiam laikotarpiui, jie skiriami: moterys iki 60 metų, vyrai iki 65 metų amžiaus.

Teisėjai atsakingi Lietuvos Respublikos Aukščiausiojai Tarybai ir tik jos sprendimu įstatymo nustatyta tvarka ir pagrindais gali būti atleisti iš užimamų pareigų.

Pakeitimai:1-2211;1992.01.16;Žin.,1992,Nr.3-42

115 straipsnis. Lietuvos Aukščiausiasis teismas yra aukščiausioji teisminė valdžia Lietuvos Respublikoje, kuri Lietuvos įstatymų nustatoma tvarka vykdo teisingumą ir prižiūri Lietuvos teismų teisminę veiklą.

Lietuvos Aukščiausiasis teismas susideda iš pirmininko, pirmoninko pavaduotojų, teisėjų ir teismo tarėjų.

116 straipsnis. Civilines ir baudžiamąsias bylas visi teismai nagrinėja kolegialiai, išskyrus įstatymo numatytas išimtis.

Vykdydami teisingumą, teismo tarėjai turi visas teisėjo

teises.

117 straipsnis. Teisėjai ir teismo tarėjai yra nepriklausomi ir klauso tik įstatymo.

Teisėjams ir teismo tarėjams užtikrinamos sąlygos nekliudomai ir efektyviai vykdyti jų teises ir pareigas.

Valstybės valdžios ir valdymo organų, politinių partijų, visuomeninių organizacijų, visuomeninių judėjimų, pareigūnų ir kitų piliečių kišimasis į teisėjų ir teismo tarėjų veiklą, vykdant teisingumą, draudžiamas ir užtraukia baudžiamąją atsakomybę įstatymo numatyta tvarka.

Teisėjų ir teismo tarėjų neliečiamumą, taip pat kitas jų nepriklausomumo garantijas nustato Lietuvos teismų santvarkos ir teisėjų statuso įstatymas bei kiti Lietuvos įstatymų aktai.

118 straipsnis. Visi Lietuvos piliečiai prieš įstatymą ir teismą lygūs.

119 straipsnis. Visuose teismuose bylos nagrinėjamos viešai. Nagrinėti bylas uždaramė teismo posėdyje leidžiama tik įstatymo nustatytais atvejais, laikantis visų proceso taisyklių.

120 straipsnis. Teisė į gynybą garantuojama asmeniui, kuris įtariamas nusikaltimo padarymu, arba kaltinamajam nuo jų pirmosios apklausos momento.

Pakeitimai:1-692;1990.10.23;Žin.,1990,Nr.31-752
1-2077;1991.12.10;Žin.,1991,Nr.36-980

121 straipsnis. Teisminis procesas Lietuvos Respublikoje vyksta lietuvių kalba. Byloje dalyvaujantiems asmenims, nemokantiems lietuvių kalbos, užtikrinama teisė visapusiškai susipažinti su bylos medžiaga, dalyvauti teisiniuose veiksmuose per vertėją ir teisė kalbėti teisme gimtąja kalba.

122 straipsnis. Asmuo laikomas nekaltu, kol jo kaltumas nebus įrodytas įstatymo nustatyta tvarka ir pripažintas įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu. Nuosprendžiai priimami Lietuvos Respublikos vardu.

123 straipsnis. Teisinę pagalbą piliečiams ir organizacijoms teikia Lietuvos Respublikos advokatūra. Įstatymų numatytais atvejais teisinė pagalba piliečiams teikiama nemokamai.

Advokatūros organizavimo ir veiklos tvarką nustato Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymas.

Pakeitimai:1-692;1990.10.23;Žin.,1990,Nr.31-752

124 straipsnis. Ūkinius ginčus tarp įmonių, įstaigų ir organizacijų sprendžia valstybinio arbitražo organai, vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos įstatymais.

Pakeitimai:1-692;1990.10.23;Žin.,1990,Nr.31-752

pakeistas 1-419, 1990.07.27, Žin., 1990, Nr. 23-556

125 straipsnis. Priežiūra, kad visos ministerijos, departamentai, kontrolės organai, valstybinės tarnybos, inspekcijos, vietinės valstybinės valdžios ir valdymo organai, komercinės ūkinės veiklos dalyviai, kitokie valdymo organai, partijos, visuomeninės organizacijos ir visuomeniniai judėjimai, pareigūnai, taip pat piliečiai Lietuvos Respublikos teritorijoje vykdytų įstatymus, įgyvendina Lietuvos Respublikos generalinis prokuroras bei jam pavaldūs teritorijų prokurorai.

Pakeitimai: 1-419; 1990.07.27; Žin., 1990, Nr. 23-556

126 straipsnis. Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Pirmininko teikimu Lietuvos Respublikos generalinį prokurorą skiria Aukščiausioji Taryba, kuriai jis yra atsakingas ir atskaitingas.

Pakeitimai: 1-419; 1990.07.27; Žin., 1990, Nr. 23-556

127 straipsnis. Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro pavaduotojus Respublikos generalinio prokuroro teikimu skiria Aukščiausioji Taryba.

Vyriausiuosius teritorijų prokurorus skiria Lietuvos Respublikos generalinis prokuroras.

Pakeitimai: 1-419; 1990.07.27; Žin., 1990, Nr. 23-556

128 straipsnis. Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro, jo pavaduotojų ir vyriausiųjų teritorijų prokurorų įgaliojimų laikas – penkeri metai.

Pakeitimai: 1-419; 1990.07.27; Žin., 1990, Nr. 23-556

129 straipsnis. Lietuvos Respublikos prokuratūros organai vykdo savo įgaliojimus nepriklausomai nuo kitų valstybinės valdžios ir valdymo organų, pareigūnų, būdami pavaldūs tik Lietuvos Respublikos generaliniam prokurorui.

Prokuratūros organizavimo ir veiklos tvarką nustato Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymas.

Pakeitimai: 1-419; 1990.07.27; Žin., 1990, Nr. 23-556

16 s k i r s n i s

BAIGIAMIEJI NUOSTATAI

130 straipsnis. Visi Lietuvos įstatymai ir kitokie valstybinių organų aktai leidžiami remiantis šiuo Lietuvos Respublikos Laikiniu Pagrindiniu Įstatymu ir sutinkamai su juo.

131 straipsnis. Lietuvos Respublikos Laikinasis Pagrindinis Įstatymas keičiamas Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos sprendimu, priimtu ne mažiau kaip dviejų trečdalių bendro Aukščiausiosios Tarybos deputatų skaičiaus dauguma arba referendumu.

132 straipsnis. Lietuvos Respublikos Laikinojo Pagrindinio Įstatymo pakeitimo arba papildymo sumanymą Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba turi svarstyti, kai jį pateikia nuolatinė komisija arba ne mažesnė kaip viena penkioliktoji bendro deputatų skaičiaus deputatų grupė, arba Vyriausybė.

Pakeitimai:1-560;1990.09.11;Žin.,1990,Nr.27-653

LIETUVOS RESPUBLIKOS
AUKŠČIAUSIOSIOS TARYBOS PIRMININKAS

V.LANDSBERGIS

Vilnius, 1990 m. kovo 11 d.

—